De wonderbare reystogt, of de kat in ambassade, gezonden aan het Hoff, in het Vaagevuur

En derzelver wederkomst by haar Meester, door welke zy was afgezonden, verhalende derzelver wedervaren in dat wonderbare Weerelds-deel

Janus Montanus

bron

Janus Montanus, *De wonderbare reystogt, of de kat in ambassade, gezonden aan het Hoff, in het Vaagevuur, En derzelver wederkomst by haar Meester, door welke zy was afgezonden, verhalende derzelver wedervaren in dat wonderbare Weerelds-deel*. Z.n., z.p. ca. 1758-1761

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/mont015wond01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

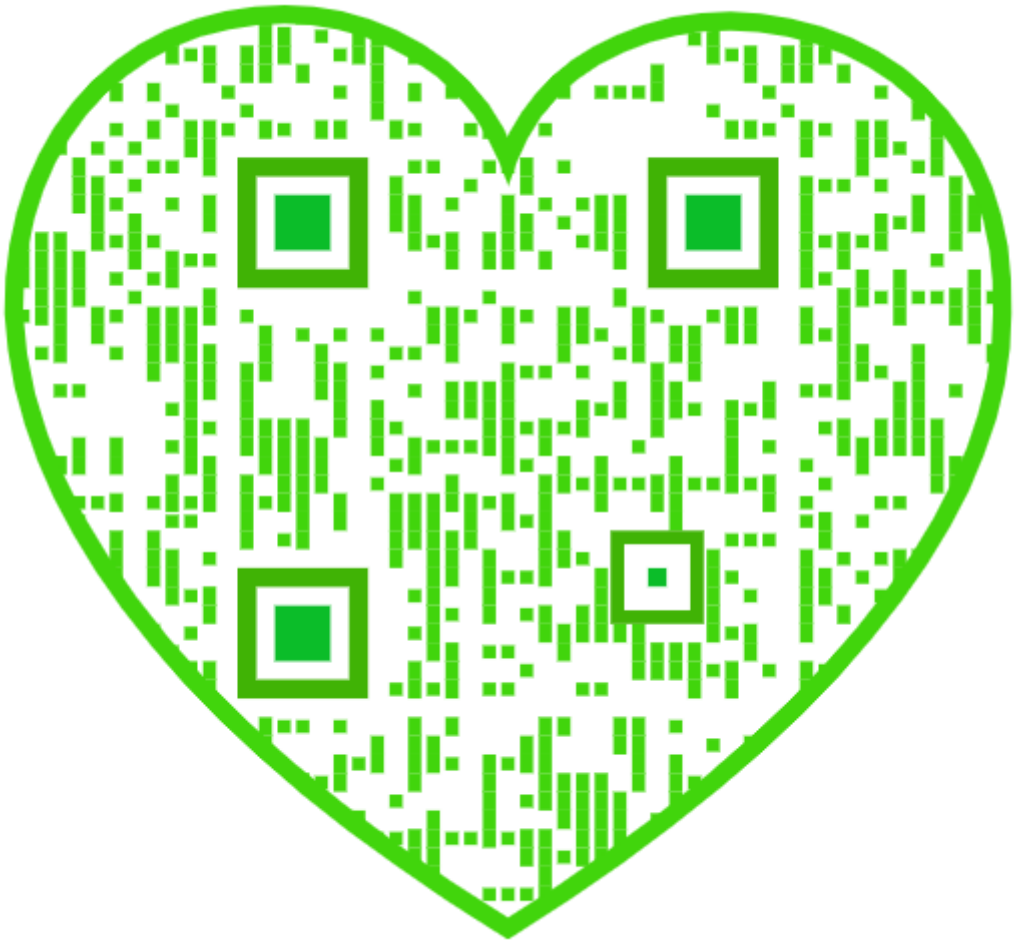

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

De wonderbare Reystogt, of De Kat na het Vagevuur.

HEt was in 't korste van de dagen,
Wanneer het guurst des Wintervlagen,
Houd vaak een eerlyk Man in huis,
Dat ik zat by den haart te rooken,
Om met fatsoen een pyp te smooken,
Wanneer ik dacht myn swarte Puis,
Myn radde Kat eens heen te zenden;
Maar, dacht ik weer, na wat voor enden,
Stuur ik haar van de Waereld toe;
Na Spanje dacht ik naar Sevielje,
Neen, ik stuur haar liever naa Brazielje,
Om Knarser, waar van Bontekoe,
Wanneer dien Man noch was in 't leven,
Zoo heerlyk lof van heeft geschreven:
Maar dagt ik weer dat edel kruit,
Kan ik hier voor myn geld wel koopen,

Wat hoeft myn Kat daarom te loopen:
En hier mee was die reis weer uit.
Ha! ha! dagt ik, ik wil haar stuuren,
Naar d'wondre onderaardze buuren,
Dat is naar 't Hof van 't Vagevuur:
Op dat zy net bespeculere,
Hoe men de Muyters daar tractere,
En hoe de smart daar valt vry zuur.
Doe riep ik straks myn Kat en Kater,
En zei, hou smoel en ook uw snater,
Tot dat uw Meester eerst eens spreekt:
Wie van u beiden wil ik zenden,
Na 't Vagevuur, zoo vol elenden,
Dat vol van ramp en smarte steekt?
Terstont zoo vroeg my doe myn Kater,
Leid 't in de Lucht, of onder 't Water?
Vergeef my, Heer, ik vraag daar na;
Is 't land versiert met Hof of Woning,
Regeert een Prins daar, of een Koning,
Of zyn 't Imaginaria?
't Zal wis wat fopperyen wezen,
Wat droes! ik heb zoo veel gelezen!
Maar las nooyt van een Hof nog Huis,
In 't Vagevuur. Wie heeft zyn leven,
Seg Heer, van 't Vagevuur geschreven,
Is 't in de Reizen van Jan Struis?
Ik zag myn Heer aanstonts wel dutten,
Zyn mond gaat als een pot met grutten,
Die op de heete kolen staet:

Ik dagt, dit zyn de oude grillen,
'k Wed hy aanstonts wat zots zal willen:
Kyk, kyk, myn Heer word boos en kwaat.
Jou Beest! zei ik, nu zalje heenen;
Al had j'een bortje voorje scheenen,
Ik ben dat kakelen al moe;
Neen zei hy, stuurt een myner Vrinden,
Want ik en kan de weg niet vinden,
Die na dat Landschap ons leid toe.
Neen Kater, gy zult voor uw gekken,
Zoo aanstonds op de reis gaan trekken,
Eer dat het voor jou word te spa,
En wilt maar over L….. reizen,
Daar zal men uw de weg wel wyzen,
Zei ik, en luistert hier eens na.
Zeg ik uw stuur in Ambassade,
Aan zyn Doorlugtige Genade,
Den Scepterdrager van dat Ryk.
En dat ik gaern eens wou weten,
Wat men daar onder geeft te vreten,
Aan Studiosis, myns gelyk:
En wilt dan met dees vraag niet zwygen,
Maar vraagt ook, hoe zy Turven krygen,
En Hout, daar in het Vagevuur?
En wilt met goede aandacht letten,
Op hare Politie en Wetten,
Let op haar Poort en Turveschuur:
En wilt haar voor het derde vragen,
Op wat manier zy geesten vagen.

Wel dat is zeker zot, zei 't Beest:
Kan men een Geest met Vuur uitbranden,
Of hem met pyn en smart aanranden?
Hy heeft geen Ligchaam, 't is een geest.
Hoe kan myn Heer zoo zot nu wezen,
By wien heb jy dat ooit gelezen?
Dat was gewis geen Philosooph,
De Ziel haar smetten uit te vagen,
Die vraag en zal ik nimmer vragen,
Ik leek gewis dan zot ten hoof.
't Is wel, zei ik, jy zult tog henen:
Hier op begon myn Kat te weenen,
Ach liefste man verlaatje myn;
Myn Bedgenoot! myn hart! myn leven!
Laat ik U eerst een kusje geven:
Zie, hoe ik Snot en tranen gryn!
Jou Snol; zei doe den ander weder:
Jou hart is ligter als een Veder,
Meen jy dat ik jouw hart niet weet;
Nu leit men hier kwansuis te grollen,
En t'avond brust men wis uit krollen,
Men acht my minder als een Scheet.
Zagt, zagt, zei ik; met al dat kyven,
Zoo zou de reis wel agterblyven;
Vertrekt aanstonds, eer 't word te spa:
Omhels nog eens voor 't lest malkander:
Kom aan nu Heer, zei doe den ander,
Sed' desit jam Pecunia.
Myn Heer jy moest myn reisgeld geven,

Want ik moet onderwegen leven,
Of ik kwam nooit in 't Vagevuur;
Want zoo ik op Weg kwam te sterven,
Zoo zouw jy al jouw antwoord derven;
En 't Reizen, Heer, dat valt vry duur.
Je moest ze ryklyk laten klinken,
Want ik moet onderweeg eens drinken,
Ook ryden, varen na 't gemak:
Nu schynt gy al bedroeft te wezen,
Of is 't myn Heer, gelyk voor dezen,
Al weer een spinweb' in uw zak;
Als jy my gelt geeft, zal ik reizen,
En in het Vagevuur jouw pryzen,
En roemen op jou goedheid Heer.
Zie daar, zei ik; ga nu maar henen,
Reis wat voorzigtig, breek geen beenen,
En komt zoo ras gy kunt , hier weer.
Wacht nog een beetje, zei myn Kater;
Reist men te Land of over 't Water,
Of vaart een Trekschuit daar na toe?
Dit diende ik voor al te weten,
Maar 't lykt myn Heer te zyn vergeten:
En ik wou ook wel weten, hoe,
Ik uit die plaats zal wederkomen,
Want ik heb in de buurt vernomen,
Dat men daar niemand uit en laat,
Ten zy de P…. het vuur uitpisse,
Door duizende geleerde Wissen,
Of door des Paus beroemd Aflaat;

En als ik daar dan zat te pryken,
Zou jy na Kater niet eens kyken:
Maar zooje myn voor vast belooft,
Indien ik in die plaats moet blyven,
Dat dan een P… zal Winst bedryven,
Zoo zweer ik by myn beste hooft,
Zoo aanstonds naar die Plaats te trekken,
Hier op begon myn Kat te gekken,
Wel Man, je bent voorzeker Zot:
Een P…… stem, schoon als een Donder,
Zou die dan dringen heel daar onder?
Wel foey Gek! dat je bent zoo bot:
Om nog die logens te gelooven:
Sy hebben jou gewis bedroogen.
Sei ik, ga jy gerust van geest.
Als gy tot L….. zyt gekomen,
Soo vraagt wat weg dat diend genomen,
Na 't Vagevuur? adieu myn beest.
Adieu myn Heer, adieu myn Vrouwtje:
Maar Heer ik wenste wel een touwtje,
Dat ik 'er een Bulhond aan knoop:
Een Hond zey 't Wyf wat zal dat wezen?
Swygt Wyf, want jy hebt noyt gelesen,
Hoe dat zoo Hond een Mensch geeft hoop,
Om op de weg ons te bevryen,
Van Zee-roof, of Straatschenderyen:
Dat g'loof ik niet zey 't Wyf, een Stier:
Een Stier, een Stier! zei doe myn Kater,
En Lachte daarom met geschater,

Swyg Wyf, maak dog geen meer getier?
En hier mee ging myn Kater heenen,
Te post op alle vier zyn beenen,
Gelyk als zoo een Kater loopt:
En zoo lang als hy weg zal blyven,
En zal ik niet een letter schryven,
Nu onderwylen eens gerookt.

Des Katers wederkomst; en zyn verhaal.

WAnneer Apol langs d'Ooster kimmen
Met zyne Wagen op quam klimmen,
Soo kwam ook op 't vermoeide Beest,
En zetten 't aanstonts op een lollen,
Dat is op een vervaarlyk grollen,
Soo dat Heer Phoebus dagt een Geest,
Te zien, zoo bleek als 't witste laken,
Dus kon ik niet van 't bed af raken,

Maar lei en droomde op den dons,
Tot dat myn Kat begon te meeuwen,
Dat is met luyder stem te schreeuwen.
Ha welkom Man! hoe komje ons,
Soo ras uyt 't Vagevuur tog weder?
Je bent vermoeit, zet u wat neder,
Wil jy, dat men een Zoopje haalt,
Rosolis of een Brandewyntje,
Of Guldewater van Moy Tryntje?
Geef dan maar gelt, zoo word 't betaalt;
Of wil jy onderwyl eens smoken?
En ik zal ondertusschen kooken,
De Koffy, want myn Heer in 't nest,
Gewis noch zal tot negen uuren,
De lakens met zyn billen schuuren,
Kom! kom! dat jy jou dorst maar lest.
Ja, ja, zei Kater; ô de Drommel!
Wat hoor ik boven voor gestommel,
Hoor jy wel hoe de trap-deur kraakt?
Wat praatje Wyf van leggen dromen?
Ik hoor myn Heer beneden komen,
't Is best dat ik myn vaardig maak.
Kom aan sprak ik, wilt myn verhalen,
Wat spreekt men in dat Ryk voor talen?
Voldoet straks myn geregten eis?
Wat hebje in dat Ryk voor Venten,
Studeren daar, als hier, Studenten?
Vertelt my eens u heele reis.
Soo ras ik daar kwam aangetogen,

Gelyk een Arend aangevlogen,
Vroeg ik de weg na 't Vagevuur?
Men wees myn aanstonts by een Pater,
Die dagt ik was in schyn een Kater,
De Geest eens Mensch. Wat vremde kuur?
Sey hy, kom hier ik zal 't u wyzen,
Je moet door 't neersgat henen reizen,
Na binnen in myn harsevat,
Daar zal je dan dat Ryck wel vinden,
Maar in het komen groet myn Vrinden:
En daar meê ging ik op een pad.
Ik ging zoo langs het Ziele Paadje,
En voor de Geest myns Kammeraatje,
Dat is hier van ons Buurmans Puys,
En die was deze weg bevolen,
Om dat hy had het spek gestolen,
En lei de misdaat op de Muis.
De weg was vol van Pennelikkers,
Van Vrouwen Geesten, en Verklikkers,
Van Regtsgeleerden, Advocaats,
Studente Geesten, heele hopen,
Sag ik met troepen samen lopen,
Gelyk de zielen van Soldaats.
De halve weg die scheen te krielen,
Alleenlyk van Doctoren Zielen,
Aptekers ook in overvloet,
Ja 't is onmogelyk af te meten,
't Getal der Zielen van Poëten,
Want zelden vind m'er eene goet.

Ik zag daar ook met heele hoopen,
De Philosophen twistend loopen;
Den eene zei, de Aard' staat stil,
Een ander weer, de Waereld draaide,
En ieder haan op 't hoogste kraaide,
Soo dat ik nu dan zeggen wil,
't Was daar niet eenzaam, maar vol leven,
En egter stont myn hart te beven.
Als ik nu naderde 't Paleis;
Het scheen aan my gebout te wezen,
(Gelyk ik dikmaals heb gelezen)
Heel netjes na de Franse wys.
De grond gelyt vol twist door knapen,
Door Muytzucht, en gewelt van Wapen.
Het dak was van beklat Papier,
Van Eer Diefs vuile oproer bullen;
Artykelen en zulke prullen:
Dog niet na het bedoelt Getier.
Het is wel waardig om te kyken,
Maar wilt met my ten Westen wyken,
Daar is een groote scheur en gat,
Door veel Regtaarde ingeschoten,
De heele muur leid omgestooten,
Maar 't werk werd weer op nieuws hervat;
De bres bezet met storm-palen,
Die zy uit breins verçiering halen,
En vol met Druk-papier gevult;
Gepleistert met de moort en branden,
En ook met God vergeten handen,

Heel fraai met Outvaers bloed vergult,
Maar hoe fraai dat het is bestreken,
Indien daar scherp word op gekeken,
Zoo kan men nog de gaten zien.
Dicht by dit gat en staan vier raden,
Waar op dat zitten gaar gebraden,
Vier Opperhoofds van Oproer-liên.
Van binnen zag ik schriklyk krielen,
Een eindeloos tal van mindre Zielen,
Geplaagt daar zwaarder als de dood,
Zoo dat zy zeer erbarmlyk kreten,
Want al dat volkje wierd gesmeten,
In 't Vuur, wel als den Dom zoo groot.
De maats, die zig Studenten noemen,
En meest wel op haar ondeugt roemen,
Die blaken zy daar met papier,
Gescheurt uyt Romans, prulle boeken
Waar in zy al haar ondeugt zoeken,
En werken na de ligte zwier.
De Rechtsleeraars, die logens spraken,
Die doen zy heele vlammen braken,
Zy vreten 't brandend' Corpus op:
Dat Corpus, dat zy in haar leven,
Zoo wisten draai en zwenk te geven,
Dat waarheid kreeg in 't regt de schop.
De kwaade en ongeleerd' Doctoren,
Die doen zy in een ketel smoren,
Gevult met Asse Fetida,
En zoo veel doodelyke sappen,

Als zy daar meenig in doen lappen;
Zoo dat hy gaat zyn patres na.
De Hoeren zy tot Peper braden,
Gestooten op de carminaden,
En mits zy redelyk zyn myn Heer,
Zoo voert men haar dan met een lepel,
Zoo groot gelyk een Zeeuwze schepel,
Aan 't Cerberus, die haar dan vreet.
Poëten, Baas, genaamt daar Rymers,
En zulk een zoort van manke Lymers;
Van die soort daar je 'er een van bent:
Die moeten daar gestadig rooken,
Geen blaadjes, maar zy Stront daar smooken,
Om dat ze het rooken zyn gewent.
De Drukkers, die veel grollen drukken,
Die scheuren zy aan kleene stukken,
En vegen daar de maars mee schoon:
De Boekverkoopers die 't verkoopen,
Die hebben ook niets goeds te hoopen,
Om dat ze krygen 't zelve loon:
Ik kan 't uw alles niet afmalen:
Maar laat ik jou ook eens verhalen,
Wat men daar al sprak voor een taal;
Men sprak daar Frans, Duits, taal der Britten,
Spaans, Rus, Deens, en de taal der Hitten,
Die als een Griek, dees als een Waal.

Haar Politie en ook haar wetten,
Daar magje wel ter deeg opletten,
Want die zyn wonderlyk aldaar;
Een Geest word daar aan stuk gekurven,
En met onnoemlyk tal van Turven
Soo braad men hem dan lankzaam gaar.
Soo ras de Brader in zyn ooren,
Des P….. Stem maar komt te hooren,
Neemt hy tienduizend kolen weg:
Dees kolen, Heer, dat moetje weten,
Die worden aanstonts dan gesmeten
In d'Smoorpot: ha! dat 's overleg.
Nu kan je ligtelyk afteekenen,
En ook wel zonder krytje reek'nen,
Dat dit zoo al wat koelte maakt:
En 't vuur komt daar door ook te mind'ren,
Soo dat op 't lest niet meer kan hind'ren,
En dan is een geest afgetaakt,
Gevaagt, gereind, en zonder smerten.
Wat dunkt jou Baas, van zulke Wetten?
Myn dunkt, zei Puis, dat jy daar liegt,
Als of in 't liegen uw geluk was,
Jy liegt, gelyk of het in Druk was:
Meen jy ons hier in slaap zoo wiegt?
Foei Man! foei schaamje zoo te jokken:
'k Geloof jy hebt wat opgetrokken
Voor 't Geld dat uw ons Heerschop gaf:
De Kater kon 't niet langer hooren,
Maar liep naer 't Wyf in vollen toorn,

En gaf haar, bons, zoo een barlaf.
Daar hadje doe een fel verwyten,
Jou Wyvebeul, zal jy myn smyten?
Jou Hangebast, jou Jood, jy Schurk,
Jan Gat, jou Swyn, jy kroegelooper,
Jy dronke beest, jou regte strooper,
Jou Bamboes, Schelm en Dief en Turk,
Zel jy jou Wyf alzoo tracteren,
Dat zal ik u aanstonts verleeren:
En doe vloog zy haar Man in 't hair;
Daar had je doe 't geschreeuw en smyten,
't Gekrab, 't gelol, en schriklyk byten,
Zoo dat ik aanstonds vloog van daar.
En wyl het tyd was om te eeten,
Zoo heb ik pyp en pen gesmeten,
En gaf my aanstonds aan den Dis:
En dagt, die vechten wil, laat vechten:
Zoo wil ik u, Messieurs, berechten,
Dat dit verhaal ten einde is.

In myn tweede Reys, dan sal ik het vervolgh en uytlegh zeggen.